

Original Research

Women's Narration of the Phenomenon of Violence Against Women

Zabihollah KavehFarsani^{1*} **Arefeh Mahdieh²**

¹ Associate Professor, Department of Counseling, School of Literature, Shahrekord University, Shahrekord, Iran. (corresponding author) KavehFarsani@sku.ac.ir

² PhD student, Department of Sociology, Isfahan University, Isfahan, Iran.

Background and Purpose

Violence against women is a complex and multi-dimensional phenomenon and is now recognized as a serious social and health problem and a criminal offense in many countries of the world (Chhabra et al., 2020; Gram et al., 2021). This phenomenon is invariably influenced by culture and changes over time based on social values and standards (Krahé, 2018). Violence against women mean any violent act, whether in a public place or in private life. Defined based on gender, violence leads to physical, sexual, or psychological harm and suffering to women. (Krahé et al., 2018). Many studies have shown that violence occurs more among certain groups of women, including women with a low level of education (Jewkes, 2002), those with limited economic resources (Kasturirangan et al, 2004), and those with a lower social status than men (Chang et al., 2009 ; Thapa-Oli et al., 2009). According to some researchers, this phenomenon has affected 15 to 75% of women around the world and has very wide consequences for women's physical health, mental well-being, and rights (Garg & Singh, 2013; Hill, 2016). Therefore, controlling and reducing violence against women is considered necessary. Based on this discussion, the present research seeks to examine the whys and wherefores of violence against women with a hermeneutic perspective and women's lived experience while emphasizing cultural and social dimensions. This enables one to gain a deep understanding of the cultural contexts involved in violence against women and helps the cultural officials of the society adopt practical solutions to eliminate that offense.

Method

The present research is a qualitative type conducted through content analysis. Among the different methods of content analysis, the theme

network analysis introduced by Sterling and Atrides (2001) was adopted along with coding. The statistical population of the study included all women aged 18-45, from whom a sample of 20 women was selected by purposive sampling. The research data were derived from semi-structured interviews until they were saturated.

Results

The main findings of this research are summarized in Table No. 1.

Table 1. Themes related to violence against women

Basic themes	Organizer themes	Overarching themes
Valued anti-values	Induction of diagnostic and cognitive weakness of women	Lack of liability for consideration Lack of consultation with the woman Mother's involvement in all the daughter's affairs Internalization of diagnostic weakness in women Fragility and powerlessness of woman
	Equal position, unequal definitions	Diagnostic weakness of women Discriminatory role of the girl Being forced to choose a person approved by the family All the housework left to the woman
	The value of victimization/self-negligence and excessive concern for others	The value of self-sacrifice versus being actively resistant Going beyond one's desires and interests Belief in the value of grinning and bearing An invariable warning look at the girl
	Blaming the woman	Blaming the woman for cheating by her husband Men's strictness towards women Belief in early marriage
	The importance of marriage based on irrational factors	Fear of growing old and not getting married Unequal positions of men and women in marriage
	Ignoring the recognition of women versus the emphasis on the recognition of men	Men's ignorance of the physical and psychological conditions of women The importance that the society holds to acquaint women with the characteristics of men
	The phenomenon of women against women	Jealousy of women for other women Destructive competition among

---

women
Women's support for the second
marriage of their men
Women's support to devalue other
women
Women's taking positions against
other women

Discussion & Conclusion

Considering the main purpose of this research, which is to identify the types and reasons of violence against women based on the lived experience and assertions of women, it can be concluded that women's understanding of the experience of violence is affected by the culture, beliefs and values that have been transferred to them. The power of institutionalizing cultural beliefs is such that even having a university education cannot easily destroy their effect. Therefore, this research claims a powerful and effective role for social and cultural contexts and conditions in understanding and receiving violence by women.

The experienced violence is more affected by interpersonal problems as well as physical, mental and social issues, and it often manifests itself in actions and speech. In this regard, a kind of hidden violence arises from the informal process of socialization. Based on the findings of the research, cultural authorities need to pay attention to the cultural and value patterns institutionalized in the society and make plans to replace these cultural patterns with new ones that have favorable effects on women's lives and reduce the experience of violence among them.

There were some limitations in this study. Firstly, the participants were from 18 to 45 years of age, but people of older age were not examined. Secondly, some interviewees took a defensive position and sometimes exaggerated their points when they became aware of the purpose and title of the research.

Ethical considerations

Ethical considerations: Following the principles of research ethics, the present study was extracted from a research project supported by the Public Welfare Department of Chaharmahal and Bakhtiari Province. Ethical considerations and the secrecy of the personal data were completely regarded in the research.

Funding: This research project was supported by the Public Welfare Department of Chaharmahal and Bakhtiari Province.

Authors' Contribution: The first author was responsible for designing the study, creating the main categories, and editing and compiling the report. Conducting interviews and initial coding was the responsibility of the second author.

Conflict of interest: The authors declared no conflict of interest with any person or organization

Acknowledgements: The researchers expresses gratitude towards all research participants who have collaborated in the collection of research data.

Data Availability: The data supporting this study cannot be shared and made available due to confidentiality. Please contact our-research. kavehfarsani@sku.ac.ir.

References

- Chhabra, M., Fiore, L. B., & Pérez-Villanueva, S. (2020). Violence against women: representations, interpretations, and education. *Violence against women*, 26(14), 1743-1750. [link]
- Gram, L., Chakraborty, P., Daruwalla, N., & Osrin, D. (2021). Social and psychological readiness to take collective action against violence against women: a mixed methods study of informal settlements in Mumbai, India. *Violence against women*, 27(15-16), 3176-3196. [link]
- Hill, A., Pallitto, C., McCleary-Sills, J., & Garcia-Moreno, C. (2016). A systematic review and meta-analysis of intimate partner violence during pregnancy and selected birth outcomes. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 133(3), 269-276. [link]
- Islam, M. M., Jahan, N., & Hossain, M. D. (2018). Violence against women and mental disorder: A qualitative study in Bangladesh. *Tropical medicine and health*, 46(1), 1-12. [link]
- Krahé, B. (2018). Violence against women. *Current opinion in psychology*, 19, 6-10. [link].
- Chang, D. F., Shen, B.-J., & Takeuchi, D. T. (2009). Prevalence and demographic correlates of intimate partner violence in Asian Americans. *International Journal of Law and Psychiatry*, 32(3), 167-175. doi: 10.1016/j.ijlp.2009.02.004 [link]
- Thapa-Oli, S., Dulal, H. B., & Baba, Y. (2009). A preliminary study of intimate partner violence among Nepali women in the United States. *Violence Against Women*, 15(2), 206-223. doi: 10.1177/1077801208329389. [link]
- Kasturirangan, A., Krishnan, S., & Riger, S. (2004). The impact of culture and minority status on women's experience of domestic violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 5(4), 318-332. doi: 10.1177/1524838004269487. [link]
- Jewkes, R., Levin, J., & Penn-Kekana, L. (2002). Risk factors for domestic violence: findings from a South African cross-sectional study. *Social science & medicine*, 55(9), 1603-1617. doi: 10.1016/s0277-9536(01)00294-5. [link]
- Garg, S., & Singh, R. (2013). Gender-violence and health care: How health system can step in. *Indian journal of public health*, 57(1), 4. doi: 10.4103/0019-557X.111355. [link]

روایت زنان از پدیده خشونت علیه زنان

ذبیح‌الله کاوه فارسانی^۱ * عارفه مهدیه^۲

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۰۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، روایت زنان از پدیده خشونت علیه زنان بود. این مطالعه به شیوه کیفی و با استفاده از رویکرد تحلیل مضمون استرلینگ و آتریدس (۲۰۰۱) انجام شد. ۲۰ زن ساکن در استان چهارمحال و بختیاری با نمونه‌گیری هدفمند و داوطلب براساس ملاک‌های ورود به پژوهش تا حد اشباع داده‌ها انتخاب و مورد مصاحبه نیمه‌ساختاریافته قرار گرفتند. در ابتدا هر یک از جمله‌ها یا پاراگراف‌های استخراج شده از مصاحبه‌های خام، توسط یک گزاره یا عبارت مفهومی کوتاه، توضیح داده‌شد، سپس گزاره‌های مفهومی براساس رویکرد تحلیل مضمون در ۳ دسته مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر کدگذاری شدند.

ابتدا ۳۹ مضمون پایه شناسایی شد. از ترکیب و تلخیص مضامین پایه، ۷ مضمون سازمان‌دهنده القای ضعف تشخیصی و شناختی؛ موقعیت برابر، تعاریف نابرابر؛ ارزش قربانی شدن؛ مقصر جلوه‌دادن زن؛ اهمیت ازدواج بر مبنای امور غیرمنطقی؛ بی‌توجهی به شناخت زنان و پدیده زن علیه زن حاصل شد و در نهایت با یک‌پارچه‌سازی مضامین سازمان‌دهنده، مضمون فراگیر "ضد ارزش‌های ارش شده" استخراج شد. بازنگری در پدیده خشونت علیه زنان براساس تجربه و روایت‌های زنان از پدیده خشونت و اصلاح و تغییر جریان جامعه‌پذیری افراد به‌منظور کاهش خشونت‌های عاطفی و روانی نهادینه شده در جامعه، از نتایج پژوهش حاضر است که ضرورت دارد مورد توجه برنامه ریزان فرهنگی جامعه قرار گیرد.

نوع مقاله: پژوهشی اصیل

واژگان کلیدی

خشونت علیه زنان، زنان، تحلیل مضمون.

ارجاع به مقاله:

کاوه فارسانی، ذبیح‌الله و عارفه، مهدیه. (۱۴۰۴). روایت زنان از پدیده خشونت علیه زنان. *مطالعات زن و خانواده*، ۱۳(۱)، ۵۱-۷۹. DOI: 10.22051/jwfs.2024.47284.3090

kavehfarsani@sku.ac.ir

^۱ دانشیار گروه مشاوره، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهرکرد، شهرکرد، ایران. (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

مقدمه

خشونت علیه زنان^۱ پدیده‌ای پیچیده و چند بعدی است و هم اکنون در بسیاری از کشورهای جهان به عنوان یک مشکل جدی اجتماعی، بهداشتی و یک جرم کیفری شناخته شده است (چابرا^۲ و همکاران، ۲۰۲۰؛ الزبرگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۵؛ گارسیا مورنو^۴ و همکاران، ۲۰۱۵؛ گرام^۵ و همکاران، ۲۰۲۱؛ کراهه^۶، ۲۰۱۸). خشونت پدیده‌ای بسیار پیچیده‌ای است که تعریف آن تنها از نظر علمی نمی‌تواند دقیق باشد زیرا این پدیده به طور مستمر متأثر از فرهنگ است و براساس ارزش‌ها و استانداردهای اجتماعی به مرور تکامل پیدا می‌کند (کاسیک و همکاران^۷، ۲۰۰۶؛ کراهه، ۲۰۱۸). اگرچه خشونت علیه زنان در بین همه محیط‌ها و جمعیت‌ها وجود دارد، اما نتایج پژوهش‌های بسیاری نشان داده است که این پدیده در بین گروه‌های خاصی از زنان از جمله زنان با سطح تحصیلات پایین (جوکس^۸ و همکاران، ۲۰۰۲)؛ زنان با منابع اقتصادی محدودتر (کاستوریرنگان^۹ و همکاران، ۲۰۰۴؛ جیوکس^{۱۰}، ۲۰۰۲)؛ زنان با موقعیت‌های اجتماعی پایین‌تر نسبت به مردان (چانگ^{۱۱} و همکاران، ۲۰۰۹؛ تاپا اولی^{۱۲} و همکاران، ۲۰۰۹)، بیشتر رخ می‌دهد. با این حال، خشونت علیه زنان به معنای «هرگونه اقدام خشونت‌آمیز چه در مکان‌های عمومی یا در زندگی خصوصی مبتنی بر جنسیت تعریف می‌شود که منجر به آسیب یا رنج جسمی، جنسی یا روانی به زنان می‌شود (اسلام^{۱۳} و همکاران، ۲۰۱۸). براساس برخی از پژوهش‌ها، این پدیده ۱۵ تا ۷۵ درصد از زنان سراسر جهان را تحت تاثیر خود قرار داده و پیامدهای بسیار گسترده‌ای برای سلامت جسمی و روانی، رفاه و بهزیستی و حقوق زنان به همراه داشته است (کمپبل^{۱۴}، ۲۰۰۲؛ دیلون^{۱۵} و همکاران، ۲۰۱۳؛ گارگ و سینگ^{۱۶}، ۲۰۱۳؛ هیل^{۱۷} و همکاران، ۲۰۱۶). براین اساس کنترل و کاهش خشونت علیه زنان امری ضروری و جدی تلقی می‌شود. در خشونت علیه زنان این موضوع کلیدی مطرح می‌شود که خشونت علیه زنان چیست و این خشونت متأثر از چه چیزی است؟ بنابراین نه تنها شناخت مصادیق خشونت اهمیت دارد، بلکه عوامل مؤثر در بروز پدیده خشونت که می‌توان عوامل فردی، محیطی، جسمی، خانوادگی و زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی باشد، نیز حائز اهمیت است. بنابراین پژوهش حاضر تلاش دارد

1. violence against women

2. Chhabra

3. Ellsberg

4. Garcia-Moreno

5. Gram

6. Krahé

7. Casique

8. Jewkes

9. Kasturirangan

10. Jewkes

11. Chang

12. Thapa-Oli

13. Islam

14. Campbell

15. Dillon

16. Garg & Singh

17. Hill

چیستی و چرایی پدیده خشونت علیه زنان را با نگاهی هرمنوتیکی و برخاسته از تجربه زیسته زنان، و با تاکید بر ابعاد فرهنگی و اجتماعی مورد بررسی قرار دهد تا بتواند به درکی عمیق از بسترها و زمینه‌های فرهنگی مؤثر در خشونت علیه زنان دست یابد و به اتخاذ راهکارهای عملی توسط مسئولان فرهنگی جامعه برای رفع خشونت علیه زنان یاری رساند.

ملاحظات نظری

برای تبیین پیچیدگی خشونت علیه زنان چندین رویکرد نظری در این زمینه وجود دارد. به عنوان نمونه، از نظر رویکرد فمینیستی علت اصلی خشونت علیه زنان نظام‌های ارزشی مرد سالارانه است. در جوامع مردسالارانه، مردان و پدران مسن‌تر قدرت را بر زنان، کودکان و حتی مردان جوان، دارا هستند. در این جوامع رفتار مناسب جنسیت‌ها به شدت از طریق ارزش‌ها، قوانین و سنت‌ها کنترل می‌شود و قدرت مرد محور سلسله مراتب قدرت در یک خانواده محسوب می‌شود (دوباش^۱ و همکاران، ۱۹۹۵؛ کریشان^۲ و همکاران، ۲۰۱۰). یکی دیگر از دلایل خشونت علیه زنان، نرمال‌سازی خشونت است. در این زمینه می‌توان گفت تجارب سوء دوران کودکی، چه در جایگاه ارتکاب به خشونت و چه در جایگاه قربانی خشونت، به عنوان یک عامل خطرآفرین برای ایجاد یک رابطه خشونت‌آمیز در دوران بزرگسالی محسوب می‌شود. خشونت بین فردی، از جمله خشونت همسر، همچنین، استرس ناشی از وقوع جنگ در کشوری که افراد در آن زندگی می‌کنند ممکن است منجر به افزایش سطوح استرس‌زای روزانه خانواده و در نتیجه افزایش خشونت علیه زنان شود (میلر و راسموسن^۳، ۲۰۱۰).

یکی دیگر از مدل‌هایی که در زمینه خشونت علیه زنان، دختران و جوانان کاربرد فراوانی در پژوهش‌های مختلف دارد، مدل اکولوژیکی^۴ است. این مدل به ما کمک می‌کند تا با در نظر گرفتن بافت زندگی افراد، دلایل اصلی و عوامل خطر خشونت را درک کنیم. این مدل، خشونت علیه زنان را تحت مجموعه پیچیده‌ای از عوامل به هم پیوسته در سطوح فردی، روابط، جامعه و سطح کلان اجتماعی تبیین می‌کند (فولو و میدما^۵، ۲۰۱۵). سطح فردی شامل تاریخچه فردی (تجارب سوء استفاده از کودک، مشاهده آزار در کودکی، غیبت پدر و یا پدر طردکننده) و ویژگی‌های بیولوژیکی که بر رفتار فرد تأثیر می‌گذارند؛ سطح رابطه به روابط اجتماعی، نگرش و پویایی‌های تحت تأثیر اعضای خانواده، منابع اقتصادی و سطح تحصیلات؛ سطح جامعه که اشاره به نهاد‌های رسمی و غیر رسمی مؤثر بر این پدیده مانند پلیس، خدمات بهداشتی، خدمات قضایی و غیره و نهایتاً در سطح کلان

¹. Dobash

². Krishnan

³. Miller & Rasmussen

⁴. the ecological model

⁵. Fulu & Miedema

اجتماعی به بررسی مسائل سیاسی، جغرافیایی، اقتصادی و غیره کشور اشاره دارند (مارکوس و هارپر^۱، ۲۰۱۴؛ ساموئلز^۲ و همکاران، ۲۰۱۷).

دیگر نظریه‌ای که در ارتباط با خشونت علیه زنان می‌توان به آن اشاره کرد، نظریه جامعه‌پذیری جنسیتی است. جامعه‌پذیری جنسیتی، فرایندی که در ضمن آن، زنان با الگوهای رفتاری، هنجارها و جهت‌گیری‌های فرهنگی آشنا می‌شوند و به تدریج نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی مناسب را فرا می‌گیرند و برای زندگی و آینده آماده می‌شوند (اعزاز، ۱۳۸۳؛ وردی نیا و همکاران، ۱۳۸۹). با وجود تمام تغییرات فراوان نهادی و فرهنگی در عصر جدید، خانواده هنوز از قدرت بالایی در اجتماعی کردن فرزندان خود برخوردار است. این قدرت در سطوح مختلف جامعه‌پذیری جنسیتی روشن شود (مهرابی و همکاران، ۱۴۰۰). نحوه برخورد والدین با فرزندان باعث می‌شود ویژگی‌هایی همچون پرخاشگری، موفقیت، رقابت، اتکای به نفس و استقلال بیشتر از پسر مورد انتظار باشد. همچنین بیشتر به آن‌ها توصیه می‌شود که برای احقاق حق خود ایستادگی کنند. در عوض از دختر انتظار می‌رود که سازش کند، صلح جو باشد، اختلافات را نه با جنگ و جدال بلکه با صحبت حل و فصل کند و مهربان و مراقبت‌کننده باشد. طبق الگوی جامعه‌پذیری جنسیتی، که در آن مردانگی ارزش محسوب می‌شود، زنان موجوداتی تابع و مطیع در ساختار مردسالار خانواده‌اند و در حوزه‌های خصوصی خانواده محصورند و مردان در دنیای معمولی حضور و اشتغال دارند (فقیهی و موسوی کاشی، ۱۳۸۱؛ چاوشیان و دهقانی، ۱۳۹۸). همین‌الگو، از زنان تصویری آرام، مطیع، منفعل، عاطفی و وابسته و از مردان تصویری مستقل، استوار، شایسته، توانا و مصمم ترسیم کرده‌است و در چنین شرایطی، زنان نقش سنتی مطیع بودن خود را در مقابل نقش سلطه‌گرای مرد می‌پذیرند. مطابق این دیدگاه، خشونت رفتاری است که یاد گرفته می‌شود و معمولاً در جوامع مجبورکردن زنان و خشونت علیه آن‌ها مشروع و طبیعی است و واکنش‌های جنسیتی سنتی خشونت را تشویق می‌کند (چاوشیان و دهقانی، ۱۳۹۸). بنابراین به‌نظر می‌رسد جهت پی‌بردن به نوع جامعه‌پذیری جنسیتی در یک فرد، لازم است احساس، ادراک و شناخت وی در رابطه با جنسیت و کاربرد آن در عرصه‌های مختلف و ابعاد مختلف بروز و ظهور آن را فهمید (مهرابی و همکاران، ۱۴۰۰).

دیگر نظریه‌ای که می‌تواند در تبیین خشونت علیه زنان به ما کمک کند، نظریه پدرسالاری است. پدرسالاری هویت مردانه را، که همان خشونت‌ورزی باشد، مورد پرستش قرار می‌دهد و به کسانی که نقش مردانه اعمال می‌کنند و به آن احترام می‌گذارند، قدرت و امتیاز می‌دهد. در ساختار پدرسالارانه، درجاتی از خشونت طبیعی و متعارف تلقی می‌شود و از زن فرمان بردن و تمکین انتظار می‌رود؛ اقتدار مردانه و نظارت دقیق او بر همه امور از جمله رفت و آمد و کردار زن نماد حفظ کیان خانواده و جامعه و ارزش‌ها و قواعد آن شناخته می‌شود (محمدی و میرزایی، ۱۳۹۱).

¹. Marcus & Harper

². Samuels

پیشینه پژوهش

نتایج پژوهش‌های پیشین در زمینه خشونت علیه زنان به عوامل همچون، عوامل شخصیتی (استرس، اضطراب، افسردگی و غیره (موریرا و دا کوستا، ۲۰۲۰؛ گبروحد^۲ و همکاران، ۲۰۲۰)؛ عوامل ارتباطی (کنترل شدید از سوی همسر، محیط پرتنش خانواده، جلوگیری از ارتباط با خانواده، وابستگی و دوستان) (همدانی و همکاران، ۱۳۹۹؛ سیلوا و همکاران^۳، ۲۰۲۰)؛ عوامل اجتماعی مانند (سیاست‌های بهداشتی، اقتصادی و اجتماعی، عدم اجرای قوانین مرتبط با خشونت علیه زنان) (همدانی و همکاران، ۱۳۹۹؛ سانچز^۴ و همکاران، ۲۰۲۰)؛ نابرابری جنسیتی (گریم و همکاران^۵، ۲۰۱۱) و ساختار مردسالارانه (یالو^۶، ۲۰۰۱) و غیره اشاره کرده‌اند.

به‌عنوان مثال کامات، یاداو^۷ و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی روی ۴۱۲ زن متأهل در محدوده سنی ۱۹ تا ۵۲ سال در هندوستان به این نتیجه رسیدند که شیوع خشونت خانگی ۳۲/۵ درصد بود که اکثریت آنان آزار کلامی در قالب توهین، تحقیر، تهدید به خشونت فیزیکی و غیره را گزارش داده بودند.

بات^۸ و همکاران (۲۰۱۹) یک پژوهشی با عنوان خشونت از سوی همسر در قاره آمریکا به شیوه بررسی سیستماتیک از داده‌های گزارش شده در مقالات مختلف منتشر شده از سال ۱۹۹۸-۲۰۱۷ انجام دادند. نتایج نظرسنجی‌ها از ۲۴ کشور جمع‌آوری شده بودند. زنان کشورهای برزیل، پاناما و اروگوئه خشونت از سوی همسر خویش را چه خشونت فیزیکی و/یا جنسی بین ۱۴ تا ۱۷ درصد، زنان کشور بولیوی ۵۸/۵ درصد گزارش کردند. شیوع خشونت از سوی همسر در سال (۲۰۱۶) ۱/۱ درصد در کانادا تا ۲۷/۱ درصد در بولیوی متغیر بود.

در پژوهش دیگری که توسط باغی و همکاران (۱۴۰۰) با عنوان خشونت علیه زنان و عوامل مرتبط با آن در شهر سقز انجام دادند آنان به این نتیجه رسیدند که میانگین سن زنان مورد مطالعه ۳۴/۹ سال بود. زنان مورد مطالعه بیش از نیمی از نمره کل خشونت را کسب کرده بودند. بین خشونت کلی با تحصیلات مرد، سابقه بیماری مرد و درآمد ماهیانه خانواده ارتباط معنی‌داری وجود داشت. بین سن زوجین با خشونت کلی و ابعاد جسمی روانی آن و بین مدت زمان ازدواج با نمره کلی خشونت و ابعاد آن همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود داشت ($p\text{-value} \leq 0.02$). پژوهش یه‌کار و همکاران (۱۳۹۸) با عنوان زمینه‌های اجتماعی خشونت خانگی علیه زنان به این یافته‌ها دست یافتند که زنان خشونت دیده چهار نوع از منابع که عبارتند از حمایت اجتماعی خانواده و دوستان، حمایت قانون،

1. Moreira & da Costa

2. Gebrewahd

3. Silva, & et al

4. Sánchez

5. Gram

6. Yllo

7. Kamath

8. Bott

منابع اقتصادی و منابع فردی را در روایت‌های خود برشمردند. با توجه به آنچه تاکنون گفته شد، اگرچه پدیده خشونت علیه زنان یک پدیده جهانی و عمومی است، اما مظاهر آن نیز بر اساس ارزش‌ها و شرایط فرهنگ‌های خاص شکل می‌گیرد. بنابراین خشونت علیه زنان در فرهنگ‌های مختلف یکسان به نظر نمی‌رسد (فونتس و مک کلاسی،^۱ ۲۰۱۱). گفتنی است، اگر نقش فرهنگ در پدیده خشونت علیه زنان در نظر گرفته نشود، مرتکب خطای بزرگی شده‌ایم، خطایی که منجر به این می‌شود که خشونت علیه زنان را در همه جوامع یکسان در نظر بگیریم و در نتیجه این امر موجب به کار بردن بی‌چون و چرای ایده‌های خاص برای همه زنان می‌شود که توسط گروه‌های فرهنگی مسلط در کشورهای صنعتی ایجاد و به سایر کشورها هم تعمیم داده می‌شود. بنابراین این پدیده را باید به صورت فرهنگی مختص به هر کشوری و در مرحله بعد مختص به فرهنگ و قومیت‌های خاص موجود در هر کشوری مورد بررسی قرار داد.

اهمیت این پژوهش نسبت به پژوهش‌های پیشین این است که در اکثر پژوهش‌هایی که تاکنون در زمینه خشونت علیه زنان انجام شده است و به برخی از آن‌ها در بالا اشاره شد؛ بیشتر به موضوع خشونت خانگی، خشونت از سوی همسر و خشونت خانوادگی، آن هم در ابعاد از جسمی، روانی و جنسی اشاره شده است؛ درحالی‌که در پژوهش حاضر بیشتر به تلفیقی از بُعد روانی و اجتماعی در پدیده خشونت علیه زنان توجه شده است و تلاش شده است تا زمینه‌ها، بسترها و باورهای فرهنگی که در بروز خشونت روانی و اجتماعی مؤثر است مورد بررسی قرار گیرد. در پژوهش حاضر، خشونت از دیدگاه خود زنان و براساس تجربه زیسته آنان مورد بررسی قرار گرفته است. بنابراین می‌توان گفت خشونت صرفاً محدود به خشونت خانگی و خشونت از سوی همسر و غیره نیست، بلکه برخی از خشونت‌ها ریشه در برخی باورها و فرهنگ‌هایی جا افتاده دارد. با توجه به اهمیت زمینه اجتماعی و فرهنگی در وقوع خشونت علیه زنان، پژوهش حاضر تلاش دارد تا ضمن مصاحبه با زنان استان چهارمحال و بختیاری که دارای سطحی از تحصیلات دانشگاهی هستند (با اعتقاد به این باور که سطح تحصیلات، از میزان اثرگذاری سوء باورها و اعتقادات فرهنگی نادرست که در وقوع پدیده خشونت علیه زنان مؤثر است، می‌کاهد)، به این سؤال کلیدی پاسخ گوید که زنان تحصیل کرده چهارمحال و بختیاری چه چه درکی از پدیده خشونت علیه زنان دارند، آن را چگونه روایت می‌کنند و روایت آنان برخاسته از کدام باور و اعتقاد فرهنگی جا افتاده است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر یک پژوهش کیفی^۲ و جهت انجام آن از راهبرد پژوهشی تحلیل مضمون^۳ (تحلیل تماتیک) استفاده شد. از بین شیوه‌های مختلف تحلیل مضمون پژوهش حاضر براساس شیوه تحلیل

^۱. Fontes & McCloskey

^۲. Qualitative research

^۳. Thematic analysis

شبکه مضامین آترید- استرلینگ^۱ (۲۰۰۱) کدگذاری شد. این روش مبتنی بر ۳ مرحله کدگذاری است: ۱. استخراج مضمون های پایه یا اصلی (مضامین به دست آمده از کدها و نکات کلیدی مصاحبه‌ها)؛ ۲. مضمون‌های سازمان‌دهنده (مقولات به دست آمده از ترکیب و تلخیص مضمون‌های اصلی) و ۳. مضمون‌های فراگیر (مضمون‌های عالی دربرگیرنده اصول حاکم بر متن به‌عنوان یک کل).

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زنان ۱۸-۴۵ ساله (از آنجایی که این مقاله حاصل یک طرح پژوهشی است و یکی از شروط اجرایی این طرح از سوی کارفرما، اجرا پژوهش بر اساس این شرط سنی بود، این ملاک انتخاب شد) است. دیگر ملاک‌های ورود به این نمونه، ساکن استان چهارمحال و بختیاری، دارای تحصیلات دانشگاهی هستند و آگاهانه و آزادانه در پژوهش شرکت کرده باشند. نمونه این پژوهش شامل ۲۰ زن بود که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند (اطلاعات جمعیت شناختی شرکت‌کننده‌ها در جدول ۱ ذکر شده است). داده‌های پژوهش از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته^۲ تا جایی که داده‌ها به تکرار یا اشباع داده‌ها^۳ رسیدند؛ ادامه پیدا کردند. اشباع به معنای رسیدن به نقطه‌ای در پژوهش است که جمع‌آوری داده‌های اضافی بی‌حاصل به نظر برسند؛ یعنی، داده‌های جدید اطلاعات بیشتری به تبیین نمی‌افزاید (پاولت و بک، ۲۰۱۳)؛ به نقل از کاوه فارسانی و همکاران، ۱۳۹۹). لازم به ذکر است بعد از هر مصاحبه، اطلاعات کدگذاری شدند تا کنترل شود که انتخاب نمونه‌های بعدی در تکمیل مقولات به دست آمده، مفید باشند. پژوهشگران به منظور رعایت اصول اخلاقی، مشارکت‌کننده‌ها را در جریان کامل ماهیت پژوهش یعنی موضوع، روش و منظور پژوهش قرار می‌دادند، تاکید بر محرمانه بودن مشخصات، اجازه گرفتن از شرکت‌کننده‌ها برای ضبط صدا در هنگام مصاحبه، اطمینان به محرمانه بودن مصاحبه‌ها، عدم هرگونه اجبار جهت شرکت در پژوهش و اختیار داشتن برای اینکه در هر مرحله‌ای از پژوهش انصراف دهند، بیان شد. سپس در صورت موافقت برای مشارکت در این پژوهش با آن شرکت‌کننده مصاحبه انجام می‌شد.

بر اساس معیار ارزیابی کیفی پیشنهادی کینگ و هاروکس (۲۰۱۰) از روش‌های زیر برای ارزیابی تحلیل مضمون در این پژوهش استفاده شد: استفاده از کدگذاران مستقل: در این پژوهش از ۳ همکار دانشگاهی که در زمینه پژوهش‌های کیفی کارهای را به چاپ رسانده بودند درخواست شد دو مصاحبه را مستقل کدگذاری کنند. هدف کدگذاری مستقل، در اکثر موارد، اثبات روایی و پایایی تحلیل مضمون نیست بلکه کمک به پژوهشگر است تا به طور انتقادی درباره ساختار مضامین پیشنهادی خود و تصمیماتی که درباره کدگذاری گرفته است، فکر کند. دریافت بازخورد از پاسخ‌دهندگان: یکی دیگر از فرایندهای کاملاً رایج برای ارزیابی تحلیل‌های مضمون، خصوصاً درباره مصاحبه‌ها، دریافت بازخورد از پاسخ‌دهندگان مطالعه است. در این فرایند، پژوهشگر، نتایج تحلیل خود را در اختیار پاسخ

¹. Attrid- Striling

². Semi structured interviews

³. Saturation data

دهندگان قرار می‌دهد و از آن‌ها می‌خواهد تا درباره میزان همخوانی و تناسب میان تفاسیر وی و تجارب خودشان، اظهار نظر کنند.

جدول ۱. مشخصات جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان

شماره	سن	تحصیلات	وضع تاهل	شماره	سن	تحصیلات	وضع تاهل
۱	۲۲	کارشناسی	مجرد	۱۱	۲۷	ارشد	متاهل
۲	۲۰	کارشناسی	مجرد	۱۲	۳۴	ارشد	متاهل
۳	۳۳	ارشد	مطلقه	۱۳	۲۷	ارشد	مطلقه
۴	۲۴	کارشناسی	مجرد	۱۴	۲۹	کارشناسی	متاهل
۵	۳۲	دکترا	مجرد	۱۵	۳۷	دکترا	مطلقه
۶	۲۱	کارشناسی	مجرد	۱۶	۳۶	ارشد	مجرد
۷	۳۰	کارشناسی	متاهل	۱۷	۳۴	دکترا	مجرد
۸	۳۵	کارشناسی	متاهل	۱۸	۳۳	کارشناسی	متاهل
۹	۱۹	دانشجوی کارشناسی	مجرد	۱۹	۳۸	کارشناسی	متاهل
۱۰	۲۲	کارشناسی	متاهل	۲۰	۱۹	دانشجوی کارشناسی	مجرد

یافته‌ها

در این پژوهش ابتدا داده‌های خام با عبارت‌ها و مفاهیم انتزاعی نام‌گذاری شد و سپس از دل مفاهیم موجود، ۳۹ مضمون پایه، ۷ مضمون سازمان‌دهنده و در نهایت با یک‌پارچه‌سازی مضامین سازمان‌دهنده، مضمون فراگیر "ضد ارزش‌های ارزش شده" استخراج شد.

جدول ۲. مضامین مرتبط با خشونت علیه زنان

مضامین پایه	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین فراگیر
عدم صلاحیت در نظر دادن		
عدم مشورت با زن علی‌رغم وقوف به برتری تصمیمات زن		
تصمیم‌گیری سایرین برای ازدواج زن		
تصمیم‌گیری سایرین در مورد اشتغال زن		
اشتغال با شرط (اشتغال تنها در محیط زنانه)	القای ضعف	
عدم اشتغال مطابق میل و سلیقه فرد	تشخیصی و	
تحت کنترل بودن / دخالت مادر در همه امور مربوط به دختر	شناختی زن	
درونی شدن ضعف تشخیصی در زنان		
تعبیر زن به شکننده و ناتوان بودن (اصطلاح ضعیفه)		

	بی معنا بودن حریم شخصی و خصوصی یک زن
	درونی شدن ضعف تشخیصی در زنان
موقعیت برابر، تعاریف نابرابر	موقعیت مشابه قضاوت های متناقض در مورد زن و مرد مطلقه
	تعریف نقشی تبعیض آمیز نسبت به دختر و پسر در خانواده اجبار زن به انتخاب فرد مورد نظر خانواده در ازدواج و در مقابل اختیار مرد در ازدواج
ارزش قربانی شدن / بی توجهی به خود و توجه افراطی به سایرین	انجام همه کارهای خانه توسط زن / عدم تمایل به تقسیم کار ارزش فدا شدن در مقابل جنگ جو بودن گذشتن از خواسته ها و علایق خود / عدم وقت گذاری برای خود
ضد ارزش های ارزش شده	وقاحت طلاق در صورت داشتن همسر معتاد اعتقاد به قسمت و عدم تلاش برای تغییر / ارزش ساختن و سوختن
	انتظار جامعه از زن برای بخشیدن مهریه نگاه تذکر آمیز همیشگی به دختر نه پسرها گناه پسر را به پای دختر نوشتن سرزنش گری زن در وقوع خیانت توسط همسر توجیه خیانت توسط مردان سخت گیری مرد نسبت به زن / سهل گیری نسبت به خود (مرد)
مقصر جلوه دادن زن	اعتقاد به ازدواج زود هنگام بدون توجه به پختگی عقلی و عاطفی
اهمیت ازدواج بر مبنای امور غیرمنطقی	ترس از افزایش سن و ازدواج نکردن قضاوت های ارزشی دیگران با تاکید صرف بر ازدواج موفق زنان
	موقعیت نابرابر زن و مرد در ازدواج (محدودیت سنی برای ازدواج زنان)
بی توجهی به شناخت زنان در مقابل تأکید بر شناخت مردان	ناآگاهی مردان از وضعیت جسمی زنان بی اطلاعی مردان از وضعیت روانی زنان تعهد زن برای شناخت ویژگی های جسمی و روحی مرد و بی اهمیتی این مسئله برای مردان اهمیت جامعه به آشنا کردن زنان با ویژگی مردان
پدیده زن علیه زن	حسادت زن نسبت به زن رقابت تخریب کننده بین زنان عدم درک موقعیت یک زن توسط زنان دیگر عدم اتحاد و همدلی زنان برای رفع مشکلات خود جبهه گیری زن علیه زن هنگام مخالفت با پدیده مرد سالاری

حمایت زنان از پدیده زن دوم برای مردان
حمایت زن در بی‌ارزش کردن زن (تأکید مادر مرد مطلقه به
ازدواج مرد مطلقه با زنی بهتر از خود)

مضامین سازمان‌دهنده و کدهای ابتدایی

الف. القای ضعف تشخیصی و شناختی به زن: توانایی و قدرت جسمانی کمتر زنان نسبت به مردان به عنوان یک تمایز بیولوژیکی و فطری، منجر به ایجاد این تفکر یعنی ضعف همه جانبه نسبت به زنان شده است و زنان همواره حتی از نظر قوه‌ی تشخیص پایین‌تر از مردان و حتی نسبت به زنان مسن‌تر از خود، ضعیف‌تر ارزیابی شده‌اند. لذا همواره مورد مراقبت و محدودیت و تعیین ویژگی‌های هویتی از سوی سایرین قرار گرفته‌اند. از مصادیق ضعف تشخیصی نسبت به زنان می‌توان به عدم اعمال نظر قاطع خود زن در موضوعات مهمی همچون ازدواج، عدم اشتغال زن به دلیل مصلحت خانواده، عدم صلاحیت نظر دادن زنان حتی در امور اشتراکی زندگی مثل خانه خریدن و خرید وسایل منزل و غیره اشاره کرد. مصاحبه شونده شماره ۶ در مورد تن دادن به خواسته خانواده مبنی بر عدم اشتغال زن در بیرون از خانه، روایت خود را این‌چنین بیان می‌کند: «من یک فرد متأهل هستم و نیاز مالی ندارم ولی دوست دارم شاغل باشم و استقلال مالی داشته باشم ولی همسر و خانوادم دوست دارند جایی که من کار می‌کنم نهایت امنیت باشد، جای دوری نباشد و کلاً من کار نکنم. من می‌دانم که همه این‌ها به خاطر جنسیت من هست یعنی اگر من زن نبودم خیلی راحت‌تر بودم و این محدودیت‌ها برای من نبود» (مصاحبه ۶).

همچنین مصاحبه شونده شماره ۷ در مورد عدم اعمال نظر زنان در زندگی مخصوصاً در زندگی مشترک می‌گوید: «من در زندگی مثلاً در مورد نوع شغل، درآمد و نوع کار همسر حق نظر ندارم چون فکر می‌کند من به عنوان یک زن با اینکه در جامعه گشتم و درس خوندم و کار کردم و لی در سطح یک مرد نمی‌توانم از نظر مالی نظر بدهم و دست من را در این موضوع می‌بندد و می‌گویند که نوع درآمد من و نوع پول من و حتی مدل ماشین من به تو مربوط نمی‌شود. این‌ها خیلی من را آزار می‌دهد. می‌گویند این‌که من الان کجا می‌رم به شما مربوط نیست» (مصاحبه ۷).

علاوه بر این، دخالت در خصوصی‌ترین و شخصی‌ترین مسائل زندگی یک زن توسط اطرافیان، مراقبت و کنترل‌گری زنان به بهانه شکنندگی و ظرافت بیشتر زنان، از دیگر مصادیق القای ضعف تشخیصی در زنان است. مصاحبه‌شونده شماره ۴ تجربه‌ی خود را این‌چنین بیان می‌کند: «یک ذهنیتی هست که در همه چیز مربوط به یک زن باید دخالت کنند و همه چیز تحت کنترل باشد، من حتی در حد یک فیلم سینمایی خارجی هم نمی‌توانم بشینم با مادرم راحت ببینم. یا مثلاً نوع مدلا، بازیگرها، آرایش‌ها، اینا براشون مسئله هست که تو چرا این چیزها را می‌بینی، می‌گن به جای اینکه همش به موبایلت باشی یک کتاب بخوان و غیره» (مصاحبه ۴).

ب. موقعیت برابر، تعاریف نابرابر: موقعیت‌ها و نقش‌هایی در جامعه وجود دارد که برای زنان و مردان یکسان است اما جامعه، این موقعیت‌ها را تحت تأثیر فرهنگ مردسالارانه به گونه‌ای نابرابر تعریف کرده‌است. از مصادیق این موقعیت‌ها می‌توان به انتظار بیشتر کارکردن دختران نسبت به پسران در خانه اشاره کرد، در حالی که هر دو عضو یک خانواده یا شرایط یکسان، محسوب می‌شوند. مصاحبه‌شونده شماره ۳ روایت خود از این وضعیت را اینگونه بیان می‌کند: «اولین چیزی که در خانواده من هست، این هست که من چون دختر هستم باید غذا گرم کنم، آگه میوه کسی می‌خواهد باید برایش ببرم ولی پسر هیچ کاری هم که نکند، هیچ مشکلی پیش نمی‌آید و چیزی هم بهش گفته نمی‌شود. این موضوع که چون مرد بیرون کار می‌کند در خانه دیگر نباید کار کند بر می‌گردد به قدیم. اون زمان تازه پسر بدبخت تر از دختر بوده. باید می‌رفت روی زمین کار می‌کرد ولی الان دیگه اینطور نیست، الان در اکثر خانواده‌ها یک پسر هست و یک دختر و شرایطشون هم کاملاً شبیه به هم هست مگر اینکه تقسیم وظایف بشه مثلاً یکی خرید خونه انجام بدهد و یکی کار خونه را انجام بدهد و...، ولی چیزی که در خانواده ما هست این هست که مثلاً مادر من انتظار یک سری کارها را از من دارد در صورتی که از برادرم ندارد در صورتی که ما هر دو شرایطمون یکسان هست و هر دو درس می‌خوانیم و هیچ کار بیرونی نداریم» (مصاحبه ۳).

از دیگر مصادیق این مضمون می‌توان به نگاه نابرابر به زنان و مردان در موقعیت‌های برابری مثل ازدواج و طلاق اشاره کرد. مصاحبه‌شونده شماره ۴ در مورد موقعیت برابر ازدواج و نگاه نابرابر جامعه معتقد است: «من متوجه شدم که مثلاً دایی‌هایم اگر کسی را دوست داشتند مادر بزرگم سعی می‌کرده برود سراغ کسی که اون‌ها دوستش داشتند و اصلاً مسئله‌ای نبود که اون شخص چه کسی هست، از کدام فامیل هست و... اما دختر نه! باید بشیند تا پدرش یکی را برایش انتخاب کند». (مصاحبه ۴)

یا مصاحبه‌شونده شماره ۳ در مورد موقعیت برابر افراد بعد از طلاق در سایه نگاه‌ها و انتظارات نابرابر جامعه، معتقد است: «در جامعه ما وقتی زنی از مردی جدا می‌شود و طلاق می‌گیرد، مردی با شرایط بدتر با او ازدواج می‌کند در حالی که اگر مردی دو تا بچه داشته باشد راحت می‌رود و با یک دختر مجرد، ازدواج می‌کند. ولی اگر یک زن دو تا بچه داشته باشد و یک پسر بخواهد با او ازدواج کند، جامعه این را خیلی زشت می‌داند». (مصاحبه ۳)

ج. ارزش فداکاری بیش از اندازه / بی‌توجهی به خود و توجه افراطی به سایرین: در این مضمون می‌توان به ارزش فداکاری بیش از اندازه اشاره کرد. اصولاً اصطلاح فداکاری بار ارزشی بالایی در هویت زنان دارد. این موضوع مخصوصاً در هویت زن به‌عنوان یک مادر، یک همسر و یک دختر به خوبی نمایان می‌شود. از مصادیق این مضمون می‌توان به مواردی همچون به دوش کشیدن بار زندگی و عدم تقسیم وظایف و مسئولیت‌ها از سوی زن به خاطر رفاه فرزندان و خانواده، زود بیدار شدن و انجام اموری همچون آماده‌کردن غذا، تمیزکردن خانه، شستن لباس‌ها و در نتیجه عدم توجه به سلامت و اختصاص اوقات فراغت برای خود، از سوی زنان اشاره کرد. گویی فداکاری کردن و فداشدن زنان در

جامعه امری ارزشی و مقدس است و زنانی که جز این رویه را به کارگیرند متهم به خودخواهی و بی - اطفگی می شوند. مصاحبه شونده شماره ۱۲ تجربه خود را اینگونه بیان می کند: «خیلی وقت ها دیدم که سه تا پس ها نشستند و تلویزیون تماشا می کنند و مادر شوهرم همه اش دارد کار انجام می دهد. تا حالا نشده که یک بار مادر شوهرم بگوید که فلانی تو برو این کار را انجام بده. مادر شوهر من به عنوان یک زن از همه خواسته هایش گذشته و فقط گفته بچه هایم راحت باشند یا شوهرم راحت باشد حتی در مورد ما عروس ها، دوست داره خیلی راحت تر از خودش باشیم و خیلی خودش را فدا می کند. خب این رفتار متعاقباً روی من هم اثر می گذاره که مثلاً اگر برای شوهر و بچه هایم این طوری فداکاری نکنم، مورد مذمت قرار می گیرم». (مصاحبه ۱۲)

در این موضوع همچنین می توان به انتظاری که از زنان در مورد بخشش و تحمل کردن در زندگی مشترک علی رغم وجود مشکلات و مسایل لاینحل، می رود؛ و در جریان جامعه پذیری برای یک زن درونی شده است، اشاره کرد. مصاحبه شونده شماره ۱۶ در این باره معتقد است: «خیلی از خانم ها با وجود اینکه از زندگی متأهلی خودشون راضی نیستند و شاید لازم می دانند که به جدایی فکر کنند ولی ابا می کنند که به این موضوع فکر کنند. این دقیقاً همان ارزش گذاری جامعه هست که زنان می گویند که چون من متأهل شدم و به این آدم بله دادم اگر از این آدم جدا شوم ارزشم از بین می رود و جامعه در مورد من بد قضاوت می کند». (مصاحبه ۱۶)

د. مقصر جلوه دادن زن: انسان جایز الخطاست اما گویا این عبارت فقط در مورد مردان صادق است. زنان در یک قضاوت ناعادلانه به دلیل ویژگی های جسمانی و روانی لطیف تر و زیبایی جسمی بیشتر نسبت به مردان، همواره به عنوان جنس اغواگر و متهم شناخته شده اند. لذا در روابط دختر و پسر و مرد و زن، حتی اگر مقصر واقعی مردان باشند، اما زنان به صورت غیررسمی، متهم اصلی شناخته می شوند. به عنوان مثال مصاحبه شونده شماره ۴ تجربه خود در مورد تابوی ارتباط زن و مرد حتی در محیط خانواده و داشتن نگاه منفی به زنان در فرض داشتن ارتباطات معمولی با مردان؛ را اینچنین توصیف می کند: «در خانواده ما اینقدر افکار بسته هست که مثلاً من اگر بخوام با پسر دایی یا پسر خاله احوال پرسی گرمی داشته باشم قضاوت به سمت این می رود که ما با هم ارتباط داریم و طوری قضاوت می شود که تو آدم بدی هستی. در مورد دختران و زنان یک چیز وحشتناکی هست که اگر دختر ارتباطی داشته باشد دیگر کاملاً از بین رفته و بدبخت شده اما پسر هر غلطی بکند هیچ اتفاقی برایش نمی افتد و برای زندگی آینده اش هم هیچ اتفاقی نمی افتد ولی برای دختر کاملاً بر عکس هست. در خانواده من که یک خانواده کاملاً سنتی هستند من اگر یک سلام و علیک گرمی داشته باشم تا آخر شب تمام نگاه های اون جمع نسبت به من بد می شود حتی با وجود اینکه من سعی می کنم پوششم را حفظ کنم و ارتباطم را مرز برایش بگذارم اما این ذهنیت بیشتر سمت این می رود که تو که مثلاً فلانی، تو چرا؟!» (مصاحبه ۴) همچنین مصاحبه شونده شماره ۷ در مورد قضاوت های اخلاقی نابرابر در مورد زنان و مردان در مسئله خیانت زناشویی معتقد است: «در موضوع خیانت، نه تنها جامعه که اکثر

مشاورهای خانواده هم مشکل را از زن‌ها می‌بینند. این درحالی است که مثلاً اگر شوهر من به من خیانت کرد من مشکل را از خودم نمی‌دانم و مشکل را از طرف مقابل می‌دانم. او حق ندارد تا وقتی من هستم و به من تعهد دارد، به من خیانت کند حتی اگر من بدترین ایرادها را داشته باشم. اول باید تکلیف زندگی من را معلوم کند بعد برود سراغ یک موضوع دیگر. من برعکس خیلی مشاورها و خانواده‌ها که به زن‌ها می‌گویند مشکل را در خودت پیدا کن تا شوهرت خیانت نکند؛ فکر می‌کنم باید مشکل را در مردها پیدا کرد؛ چیزی که جامعه اصلاً به آن توجه نمی‌کند.» (مصاحبه ۷)

۵. اهمیت ازدواج بر مبنای امور غیرمنطقی: موفقیت یک فرد در زندگی بار معنایی گسترده‌ای دارد. این موفقیت می‌تواند تحصیلی، مالی، معرفتی، مذهبی، جسمی، روانی، شغلی و غیره باشد؛ این درحالی است که از نظر زنان مصاحبه‌شونده، موفقیت برای یک زن تنها در یک چیز خلاصه می‌شود؛ اینکه ازدواج کرده است یا نه و اینکه ازدواج موفق داشته است یا نه؟ غایت خوشبختی و در اصطلاح سبزیختی برای یک زن، ازدواج کردن تعریف شده است. براساس درونی شدن این باور رایج، زنان و خانواده‌هایشان تلاش می‌کنند زودتر به آن درجه‌ی سبزیختی مورد نظر برسند به هر بهای بهانه‌ای هم که شده این انتخاب شدن را در زمان مقرر که عرف موجود در جامعه مشخص کرده است، انجام دهند. مصاحبه‌شونده شماره ۹ در این مورد معتقد است: «هیچ وقت نگفتند که دخترها را با ضریب هوشیشان بسنجید یا مثلاً این دختر می‌تواند در فلان کار خیلی موفق باشد، بلکه همیشه آخرش را به ازدواج ختم می‌کنند و اینکه ازدواج خوب داشتن غایت خوشبختی برای یک زن تعریف می‌شود، درحالی که خود من افرادی رو می‌شناسم که برعکس، خیلی درس خون بودند و می‌توانستند موفق شوند ولی به خاطر اینکه ازدواج کردند، نتوانستند به رویاهاشون برسند.» (مصاحبه ۹)

ترس از حرف مردم و بالا رفتن سن ازدواج یکی دیگر از امور غیر منطقی است که در ازدواج ناخواسته و اجباری دختران مؤثر است. مصاحبه‌ونده شماره ۱۳ در این مورد می‌گوید: «چون مادرم بهم می‌گفت تا قبل ۲۵ سالگی ازدواج نکنی ضرر کردی؛ همیشه این ترس باهام بود که نکنه به اون سن برسم و ازدواج نکرده باشم و بقیه فکر کنند کسی من را نخواسته است و خواستگاری نداشتم. اولین خواستگاری که برام اومد پدرم باهاش موافقت کرد. با اینکه سنم کم بود، اما پدرم می‌ترسید من رو دستش بمونم و مردم پشت سرمون حرف در بیانند» (مصاحبه ۱۳). درحالی که مسئله ازدواج برای زنان به دلیل ترس از برچسب خوری منفی از سوی جامعه، امری اجباری قلمداد می‌شود؛ اما می‌توان گفت در مورد مردان چنین جبر احساسی‌ای وجود ندارد و مردان در انتخاب همسر تقریباً تا پایان عمر صاحب اختیارند. این مسئله با توجه به عدم محدودیت مردان برای ازدواج کردن و مشروعیت ازدواج مردان با زنان کوچکتر از خود، عملاً مردان را در موقعیتی فراتر از زنان قرار داده است و نوعی قدرت برتری به آنان داده است. مصاحبه‌شونده شماره ۱۷ تجربه خود در این مورد را اینگونه بیان می‌کند: «یکی از همکلاسی‌های پسر من خواست باهام دوست بشه اما من بعد از یک مدتی مخالفت کردم. اونم معترض شد و بهم گفت تو هم مثل بقیه زن‌ها، توی رابطه‌ی دوستانه، دنبال ازدواجی و

نمی‌خواهی دوست بمونیم. البته نمی‌شه گفت زن‌ها همیشه دنبال ازدواج اند اما اینم واقعیت داره که زن‌ها نگران ازدواج کردن هستند. به حرفش خوب فکر کردم با خودم گفتم خب آره چون تو مردی تا آخر عمرت فرصت ازدواج داری اما من ۳۰ سالم که بشه دیگه نمی‌تونم به ازدواج فکر کنم. تازه تو می‌تونی با هر کسی بخوای ازدواج کنی اما من باید فقط با یکی بزرگتر از خودم ازدواج کنم». (مصاحبه ۱۷)

و. بی‌توجهی به شناخت زنان در مقابل تاکید بر شناخت مردان: امروزه مشاهده می‌کنیم که زنان تشویق می‌شوند تا ارزش‌ها، تمایلات، احساسات و نیازهای مردان را خوب بشناسند و برای رفع آن‌ها در قالب همسر، مادر و فرزند اقدام کنند، این درحالی‌است که نسبت به نیازها و خواسته‌های زنان کمتر توجه می‌شود. توجه به خواسته‌های زنان و آشنایی با ویژگی‌های جسمانی و روانی زنان از سوی مردان، کمتر مورد بررسی و آشنایی قرار می‌گیرد. درحالی‌که مردان تنها بعد از ازدواج آن‌ها هم به گونه‌ای محدود در قالب یک نگاه آموزشی کوتاه، با مسایل زنان به طور رسمی آشنا می‌شوند در مقابل، زنان مخصوصاً در طی جامعه‌پذیری غیررسمی و از طریق خانواده چه در قالب دختر و چه در نقش همسر و مادر با ویژگی‌های مردان و شرایط روحی و جسمی آن‌ها آشنا می‌شوند. مصاحبه‌شونده شماره ۱۹ تجربه خود در این زمینه را اینگونه توصیف می‌کند: «وقتی می‌خواستم ازدواج کنم مادر و مامان بزرگم خیلی چیزها بهم در مورد شوهر و رفتار شوهر گفتند که باید این جور باشم و اون جور رفتار کنم. اما وقتی از شوهرم پرسیدم که چی به تو یاد دادند برا زندگی مشترک یه خنده بلندی کرد و گفت فقط توی کلاس‌های آموزشی پیش از ازدواج، بهم طرز رابطه جنسی رو یاد دادند» (مصاحبه ۱۹). می‌توان گفت این در جهل‌نگه‌داشتن تعمدی مردان نسبت به شناخت زنان به بهانه شرم و حیا، و عدم فرهنگ‌سازی در این زمینه، منجر به نابرابری شناختی زنان و مردان می‌شود و تبعات این عدم شناخت متوجه زنان می‌شود. مصاحبه‌شونده شماره ۷ در این مورد می‌گوید: «به‌عنوان یک زن همیشه دلم می‌خواست پدر و برادرم بدانند که من پرپود می‌شوم. من دوست دارم به پسر این موضوع را یاد بدم که خواهرش در ماه یک هفته حالش بد هست و این برای من خیلی آرمانی هست. در واقع پدر و مادرم برای من خیلی وقت گذاشتند ولی اون رابطه دوستانه قوی که بتونند شرایط جسمی و روحی من رو درک کنند هیچ وقت بین ما نبود (مصاحبه ۷)».

ز. زن علیه زن: یکی از موارد مهمی که شرکت‌کنندگان در این پژوهش به آن اشاره کردند، پدیده "زن علیه زن" است. زیرمقولات قابل توجهی در این مورد وجود دارد. یکی از مهمترین این زیرمقولات حسادت و تخریب زن توسط زن است. حسادت و دلخوری زنان از موقعیت زنان دیگر، می‌تواند متأثر از نظام مردسالارانه جامعه باشد. در چنین وضعیتی، خود زنان نسبت به زنانی که توانسته‌اند در این نظام مردسالارانه موقعیت‌های بالاتری را کسب کنند، احساس حسادت می‌کنند. حس حسادت یا غبطه زنان ناشی از نهادینه‌شدن پذیرش موقعیت پایین‌تر زن در جامعه است؛ در این حالت زنان یا تمایل دارند که زنان دیگر شبیه آن‌ها در همان موقعیت پایین‌تر قرارگیرند و یا راه موفقیت خود در این

شرایط را، در تخریب و مقابله با زنان دیگر می‌دانند. از مصادیق این موضع می‌توان به مواردی همچون خبرچینی زنان در محیط کار علیه همکار زن خود، حسادت نسبت به آزادی و اختیار بیشتر زنان در محیط‌های خانوادگی، دوستانه و کاری، و فاش کردن رازهای خانوادگی و شخصی زنان در محیط‌های کاری و خانوادگی توسط زنان دیگر، اشاره کرد. مصاحبه‌شونده شماره ۵ تجربه خود را اینچنین بیان می‌کند: «وقتی رازهای زندگی ام را با دوستان هم‌جنس یا زنی در فامیل در میان می‌گذاشتم، از این حرف‌ها بر حسب موقعیت علیه خودم استفاده می‌شد. زمانی که هم‌جنس تو، موفقیت و پیشرفت و استقلال تو را می‌بیند، نوعی حس حقارت و حسادت دارد به‌حدی که حاضر است برای نابودی یک زن، مردان را علیه تو بشوراند». (مصاحبه ۵)

دیگر زیر مقوله مهم این مضمون سازمان‌دهنده، عدم اتحاد زنان است. ضعف هویتی در زنان، معلول بیگانگی زنان از یکدیگر است. زنان جامعه هنوز به تعریف جامعی از هویت خود نرسیده‌اند و به شکل جمعی نیز تلاشی برای باز تعریف هویت خود نمی‌کنند. به‌زعم مصاحبه‌شوندگان، زنان، بیش از آنکه حامی یکدیگر برای تغییر شرایط موجود به بهترین شرایط ممکن باشند به‌دنبال بالاکشیدن فردی خود در ساختار موجودند. زنان نه تنها حامی یکدیگر نیستند بلکه، به تخریب یکدیگر اقدام می‌کنند. در چنین نظام فرد محورانه‌ای، حتی اگر مسئولیت‌های اجتماعی بیشتر به زنان واگذار شود، بهره‌رسانی از آن، کمتر است. صلح زنان و پذیرش‌گری آن‌ها نسبت به یکدیگر نخستین عاملی است که باید مورد توجه قرار گیرد. مصاحبه‌شونده شماره ۱۶ تجربه کاری خود در این موضوع را این‌گونه بیان می‌کند: «در محیط کاری شاهد این موضوع بودم که خیلی مواقع به جای اینکه زن‌ها به همدیگر کمک کند، زیر آب همدیگر را می‌زنند. مثلاً از من خواستند تا یک کارگاه تخصصی را برگزار کنم، بعد خانمی که یک زمانی همکار من بوده و باهم سلام علیک داشته‌ایم می‌آید سر جلسه و می‌بیند که من مدرس هستم، به جای این که حمایت کند که حالا دمش گرم چقدر رشد شخصی داشته و چقدر پیشرفت کرده که توانسته یک همچین کارگاهی را برگزار کند، می‌گوید چرا یک همچین آدمی رو گذاشتن درس بده و اگر می‌دانستم که ایشان مدرس هستند نمی‌آمدم... می‌بینید خودمان هم تبعیض قائل می‌شویم و می‌گوییم اگر مرد بود بهتر بود و ارزشی برای خود قائل نمی‌شویم و این حمایت از همدیگر را هیچ‌وقت نداشتیم». (مصاحبه ۱۶).

زیر مقوله مهم دیگر، بازتولید فرهنگ مردسالارانه به حمایت و توسط خود زنان است. بخشی از لاینحل ماندن مسائل و موضوعات زنان به این برمی‌گردد که زنان با حمایت از نظام مردسالارانه‌ی موجود، عملاً به باز تولید این نظام در جامعه کمک می‌کنند. مصاحبه‌شونده شماره ۱۴ تجربه‌ی خود از حمایت زنان از نظام مردسالارانه را این‌گونه بیان می‌کند: «یکی از ناراحتی‌هایی که من در بچگی از وجود مادر بزرگم کشیدم این بود که مادرم سه تا دختر داشت و مادر بزرگم به اصرار همیشه می‌گفت که تو باید یک بچه پسر به دنیا بیاوری و مادرم هم قصد بچه‌دار شدن نداشت و زندگی خیلی خوبی داشتیم ولی ایشان اصرار می‌کرد و می‌گفت اگر پسر نمی‌توانی بیاوری ما برای شوهرت یک زن دیگر می‌گیریم

و مادرم مجبور شد دو تا زایمان دیگر انجام داد و بلاخره پنجمی پسر شد. من و خواهرهایم در دوران کودکی و نوجوانی خیلی عذاب کشیدیم. شب که می خوابیدیم ترس این را داشتیم که صبح، مادر بزرگم برای پدرم یک زن گرفته و آورده باشد و اگر مادرم پسر به دنیا نمی آورد حتماً این اتفاق می افتاد.» (مصاحبه ۱۴)

جامعه‌پذیری دختران توسط مادران در راستای گوش به فرمان مرد بودن، بدون اجازه‌ی مرد کاری نکردن، و عدم اشتغال زن در بیرون از خانه و اختصاص تمام وقت به کارهای خانه و همسر داری نمونه ای دیگر از بازتولید نظام مردسالارانه توسط خود زنان است. مصاحبه‌شونده شماره ۶ نظر خود را این-گونه بیان می‌کند: «من حتی مادر خودم را می‌بینم که با وجود اینکه من و شوهرم هر دو شاغل هستیم اما همیشه می‌خواهد این را به من بقبولاند که زن باید در خانه بماند و کار خانه انجام بدهد. حتی اگر یک وقت به شوهرم اعتراضی بکنم که اعتراض به حقی هم باشد، اما با کمال تعجب مادرم طرف شوهرم را می‌گیرد.» (مصاحبه ۶)

مضمون فراگیر

ضد ارزش‌های ارزش شده: با نگاهی کلی به یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها، می‌توان به ضد ارزش‌های ارزش شده مورد مصاحبه اشاره کرد. ضد ارزش‌های ارزش شده به پدیده‌های اشاره دارد که به خودی خود و به ذات خود ارزش نیستند ولی در جامعه به مرور زمان جای افتاده و درونی شده و در واقع مثل یک ارزش نسل به نسل منتقل می‌شود. از این جهت به آن ارزش گفته می‌شود چون تخطی و عدم رعایت آن‌ها نوعی عذاب وجدان و یا داوری از جامعه را به همراه دارد اما اگر عمیقاً در این زمینه فکر کنیم این موارد اصلاً ارزش نیستند ولی به مرور زمان تحت تأثیر فرهنگ مردسالار قرار گرفته، به ارزش تبدیل شده است و در جریان جامعه‌پذیری به افراد منتقل شده است. این موضوع به عنوان مضمون مرکزی و فراگیر پژوهش است.

بحث و نتیجه‌گیری

علی‌رغم اینکه مسئله خشونت علیه زنان یکی از مسائل و موضوعات مهم در حوزه زنان در سراسر جهان است و مطالعات، پژوهش‌ها و راهکارهای مختلفی در زمینه کاهش خشونت علیه زنان در جوامع انجام شده اما در اکثر پژوهش‌ها (باغی و همکاران، ۱۴۰۰؛ یه کار، ۱۳۹۸؛ سیلوا، ۲۰۲۰؛ بات و همکاران، ۲۰۱۹؛ همدانی و همکاران، ۱۳۹۹؛ کامات و همکاران، ۲۰۲۲؛ یالو، ۲۰۰۱) خشونت را به عنوان خشونت جسمانی، کلامی و در قالب خشونت خانگی یا به تفکیک در محیط‌های خانوادگی و شغلی و غیره انجام داده‌اند. پژوهش حاضر ضمن تأیید پژوهش‌های قبلی مدعی است خشونت بنا بر تعریفی که هامبی^۱ (۲۰۱۷) در پژوهش خود آورده است همواره گونه‌های حاد فیزیکی و کلامی و عاطفی را در بر نمی‌گیرد و بسیاری از ناراحتی‌ها و آزارهای کوچک می‌تواند خشونت تلقی

^۱. Hamby

شود. بر همین اساس پژوهشگران تلاش کردند تا در پژوهش حاضر از طریق مصاحبه با زنان، به واکاوی مفهوم خشونت بپردازند. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد زنان مورد مصاحبه در این پژوهش در تجارب خود صحبتی از خشونت جسمانی مثل کتک خوردن، تحقیر شدن و آزارهای روانی و غیره نکرده‌اند اما از نوعی خشونت آزاردهنده و نهادینه شده که برایشان به مراتب دردناک‌تر از کتک خوردن است؛ صحبت کردند. وضعیتی که در پژوهش حاضر تحت عنوان ضد ارزش‌هایی که ارزش شده است و در جریان جامعه‌پذیری به افراد منتقل می‌شود، از آن یاد شده است. وجود ارزش‌های ضد ارزشی، شامل مضامین و مصادیقی همچون، القای ضعف تشخیصی و شناختی به زن؛ موقعیت برابر اما تعاریف نابرابر؛ ارزش قربانی شدن؛ مقصر جلوه دادن زن؛ اهمیت ازدواج بر مبنای امور غیرمنطقی؛ بی‌توجهی به شناخت زنان در مقابل تأکید بر شناخت مردان و پدیده زن علیه زن.

یکی از مضامین کشف شده در این پژوهش القای ضعف تشخیصی و شناختی به زن بود که در راستای یافته‌های کانه (۱۹۹۸)؛ شکر بیگی (۱۳۹۶) و مهرابی و همکاران (۱۴۰۰) همخوانی دارد. در تبیین این مضمون می‌توان از نظریه جامعه‌پذیری جنسیت استفاده کرد. جامعه‌پذیری جنسیتی بدین معناست که چگونه دختران و پسران امتیازات و رفتارهای متناسب با جنسیت را که بر نگرش جنسیتی آن‌ها اثر می‌گذارد، فرا می‌گیرند. با وجود تمام تغییرات گسترده نهادی و فرهنگی در حال حاضر، خانواده هنوز هم از قدرت بالایی در اجتماعی کردن کودکان برخوردار است که این قدرت در سطوح مختلف جامعه‌پذیری جنسیتی بروز بیشتری پیدا می‌کند. خانواده با محدود کردن نقش‌های جنسیتی دختران نه تنها باعث پذیرش جنس دوم بودن دختران می‌شود، بلکه با محدود کردن خلاقیت‌ها و غیره عملاً شکل‌گیری شخصیت دختران را مطابق با الگوهای مورد نظر طراحی می‌کند (مهرابی و همکاران، ۱۴۰۰). طبق نظریه منابع بلاد و ولف (۱۹۶۰) هر چه منابعی که فرد در اختیار دارد، بیشتر باشد، از قدرت بیشتری برخوردار است و چنین فردی حق دارد، تصمیمات مهمی را برای دیگری (زن) یا برای کل خانواده بگیرد. به گونه‌ای که به اعتقاد کالینز در نقش‌های جنسیتی خانواده میزان زیادی از تسلط جنس مرد بر جنس زن در زمینه شغل، کارها و حتی در امور شخصی دیده می‌شود. در این مضمون گویا زنان در امور مختلفی توانایی شناخت و تشخیص دچار خطاهایی هستند که بهتر است مردان به جای آنان و برای آنان تصمیم‌گیری کنند.

دیگر مضمون کشف شده در این پژوهش موقعیت برابر اما تعاریف نابرابر که با یافته‌های پژوهش - های عابدینی و هاشمی (۱۳۸۶)؛ آزاده و آرامی (۱۳۹۵) همخوان است. در تبیین این مضمون می‌توان از نظریه فمینیست‌ها استفاده کرد. به فمینیست‌ها ساز و کارهای اجتماعی است که نابرابری جنسیتی را تولید می‌کند و بعد بر تثبیت آن در جامعه پای‌فشاری می‌کند. آنان معتقدند اگر چه از لحاظ فیزیولوژیکی بین جنس زنان و مردان تفاوت وجود دارد و هر دو (زن و مرد) در موقعیت‌های بعضاً برابر شغلی، تحصیلی و خانوادگی قرار دارند اما تفاوت‌های جنسیتی که در شخصیت افراد بروز پیدا می‌کند، محیط و شرایط اجتماعی آن را تعیین می‌کند و این منجر به آن می‌شود که زنان را در موضع

ضعف قرار گیرند. جنسیت زنان تحت تأثیر دو قطبی‌های جهان‌شمولی شکل می‌گیرد که می‌توان به عقلانی/عاطفی، منطقی/شهودی، مستقل/وابسته و فعال/منفعل که ساختارهای فکری ناعادلانه‌ای را به زنان و مردان تحمیل می‌کنند. این دو قطبی‌ها عموماً مفاهیمی هستند که اغلب به زنان نسبت داده می‌شود و زن ارزش کمتری دارد. به عنوان مثال توانایی کمتر دختران دانش‌آموز به نسبت پسران در یادگیری ریاضیات ربطی به موارد ذهنی و تفاوت در مغز این دو ندارد، بلکه جامعه فرصت کافی و روانی خوبی را در اختیار آنان قرار می‌دهند تا به این باور برسند و ریاضی آنان از دختران بهتر شود.

دیگر مضامین اکتشاف شده در این پژوهش، ارزش قربانی شدن و مقصر جلوه دادن زن است که یافته این پژوهش با پژوهش‌های ساعی ارسی و نیک نژاد (۱۳۸۹) و صادقی و همکاران (۱۳۹۲) همخوانی دارد. برای تبیین این دو مضمون می‌توان از نظریه‌های سنت‌گرا موجود در خشونت علیه زنان که ریشه در چارچوب جهان‌بینی مردانه دارد، اشاره کرد. دیدگاه سنت‌گرا، جرایمی مانند کتک خوردن، خیانت کردن مرد و بسیاری از این نوع خشونت‌ها را نادر می‌دانند و تصور می‌شود که بسیاری از زنان (و البته نه همه آنان) خود مسبب این رفتار خشونت‌آمیزند. یعنی در برخی موارد زن مقصر و قربانی است. به عنوان مثال ظاهر، رفتار و نوع پوشش زن در اماکن عمومی منجر به تشویق مرد به تمایل به داشتن یک رابطه جنسی و مسبب چنین خشونت‌هایی است. از دید زنان حاکمیت نظام مردسالاری، افکار قالبی و کلیشه‌ای، که از طریق جامعه‌پذیری دائم باز تولید می‌شود، از یک سو و عدم حمایت‌های قانونی از سوی دیگر، زنان را در موضع فروتری قرار می‌دهد و آن‌ها را در مقابل مسائل اجتماعی آسیب‌پذیر می‌سازد. بنابراین عدم توازن در روابط و مناسبات اجتماعی است که دائم زنان را با محرومیت فردی و اجتماعی مواجه می‌کند و زمینه قربانی شدن آن‌ها را فراهم می‌آورد.

دیگر مضمون این پژوهش اهمیت ازدواج بر مبنای امور غیرمنطقی است که یافته این پژوهش با پژوهش‌های بهرامی و همکاران (۱۴۰۱)؛ فرهنگ‌مندی و همکاران (۱۳۹۹)؛ حیدری و همکاران (۱۳۹۸) همخوانی دارد. ازدواج یک نوع امر اجتماعی است که در میان همه اعضای جامعه مشترک و عام است و مهم‌ترین مرحله در زندگی هر فردی محسوب می‌شود. براساس این مضمون دخترانی که ازدواج غیرمنطقی می‌کنند نقش عاملیتی آنان در مقابل ساختارهای اجتماعی ضعیف و متأثر از ساختار موجود در جامعه است. به عنوان مثال پژوهش فرهنگ‌مندی و همکاران (۱۳۹۹) این نوع ازدواج‌ها را حاصل بی‌قدرتی در زمینه فردی و تعاملی در روابط شخصی و زناشویی می‌داند. لذا می‌توان اینگونه تبیین کرد که موقعیت فرودست زنان در جامعه مردسالار، محروم بودن از تحصیلات، درآمد، پایگاه شغلی و سن و همچنین ترس از مجرد ناشی از بالا رفتن سن، انگ و برچسب‌های اجتماعی از جمله اصطلاح پیر دختری یا ترشیده شدن منجر به اینگونه ازدواج‌ها می‌شود.

و بالاخره پدیده زن علیه زن کشف شد. در این پدیده مشاهده شد که زنان علی‌رغم اینکه باید به دلیل هم‌جنس بودن حمایت کنند در جامعه مردسالار علیه یکدیگرند و در برخی مواقع بر علیه همدیگر هم تصمیماتی می‌گیرند.

بنابراین با توجه به سؤال کلیدی و مسئله اصلی پژوهش حاضر که شناسایی چپستی و چرایی پدیده خشونت علیه زنان، بر اساس تجربه زیسته و روایت‌های زنده زنان است، می‌توان نتیجه گرفت که درک زنان مورد مصاحبه از تجربه خشونت، چیزی متأثر از فرهنگ، باورها و ارزش‌های فرهنگی است که به آن‌ها منتقل شده است. قدرت نهادینه شدن باورهای فرهنگی به گونه‌ای است که حتی برخورداری از تحصیلات دانشگاهی، نمی‌تواند اثر آن را براحثی نابود کند. بنابراین نتایج این پژوهش مدعی قدرت و اثرگذاری بالای زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی در درک و دریافت خشونت توسط زنان است. این نوع خشونت بیش از آنکه متأثر از مشکلات و مسائل بین فردی، جسمی، روانی و غیره باشد و بیش از آنکه خود را در رفتار، کردار و گفتار آشکار نشان دهد، نوعی خشونت پنهان برخاسته از فرایند جامعه‌پذیری غیر رسمی در جامعه است. جریانی که الگوهای از پذیرش‌گری، کنترل‌پذیری، ظلم‌پذیری، قربانی شدن، مقصر بودگی، ضعف شناختی، مردسالاری و رقابت‌جویی را ناخواسته در زنان نهادینه کرده و آن را به جزئی از هویت زنان در جامعه تبدیل کرده است. لذا یافته‌ها و نتایج پژوهش، ضرورت توجه مسئولان فرهنگی جامعه به الگوهای فرهنگی و ارزشی نهادینه شده در جامعه و برنامه‌ریزی برای تغییر و جایگزینی این الگوهای فرهنگی با الگوهای جدید که اثرگذاری مطلوبی در زندگی زنان و کاهش تجربه خشونت در میان آنان داشته باشد، را می‌طلبد.

یافته‌های پژوهش حاضر به معنای تأیید نظر مصاحبه‌شوندگان نیست، بلکه این یک پژوهش اکتشافی از پردازش‌های زنان در مورد وضعیت زندگی خود و مواجهه‌ی آنان با مفهوم خشونت در زندگی است. شاید در برخی حوزه‌ها نظر زنان اغراق یا غیر واقع‌بینانه به نظر آید اما می‌توان گفت اغراق یا غیر واقع‌بینی زنان نیز از تجربه آنان منشأ می‌گیرد. شاید بتوان گفت که در بسیاری از حوزه‌ها، اصلاحات قانونی و فرهنگی و عرفی انجام شده است اما مهم، بازتاب آن‌ها در تجارب زندگی زنان است؛ خلأیی که با توجه به یافته‌های پژوهش، به وضوح احساس می‌شود. از سوی دیگر شاید بتوان این موضوع را مطرح کرد که مسئله زنان همان‌طور که نیازمند کلی‌نگری و سیاست‌گذاری‌ها در سطح کلان است، مسئله خرد و موضوعی در سطح خرد است. بنابراین، نباید در مورد بهبود وضعیت زنان لزوماً منتظر سیاست‌گذاری‌های کلان بود بلکه باید این موضوع را با توجه به جریان جامعه‌پذیری رسمی و غیررسمی از طریق رسانه، مدرسه و مخصوصاً خانواده نهادینه کرد و به اصلاح موارد مطرح شده از سطح خرد اقدام کرد. می‌توان اذعان کرد بسیاری از موضوعات و مسائل مطرح شده در پژوهش حاضر ناشی از غلبه برخی باورها و سنت‌های جامعه در مورد زنان و بازتولید موضوعات زنان بدون توجه و اعمال نظرهای خرد و موشکافانه در مورد زنان، و توسط خود زنان است و همین بی‌توجهی به نقش عاملیت زنان در تعاریف مفاهیم، موضوعات و مسائل، منجر به ناکارایی مفاهیم و سیاست‌های موجود در حوزه زنان شده است. لذا توجه به نظر زنان در سطح سیاست‌گذاری‌ها از یک سو و اعمال سیاست‌ها از سطح خرد و با توجه به جریان جامعه‌پذیری افراد، به منظور نهادینه کردن ارزش‌های

درخور وضعیت زنان در جهان امروز و مبارزه با خشونت علیه زنان، موضوعات مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر سن شرکت‌کنندگان بین ۱۸-۴۵ سال بود و سنین بالاتر در نظر گرفته نشد. علاوه بر آن، این پژوهش در راستای خشونت علیه زنان در استان چهارمحال و بختیاری انجام گرفت لذا با توجه به مسئله فرهنگی که در این پدیده یعنی خشونت علیه زنان وجود دارد، در میزان تعمیم و یا استفاده از این نتایج برای استان‌های دیگر باید جانب احتیاط را رعایت کرد و در نهایت وجود حالت تدافعی و بعضاً اغراق گونه که برخی از مصاحبه‌شوندگان در زمانی که از هدف و عنوان پژوهش آگاه می‌شدند، از محدودیت‌های دیگر این پژوهش است.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: پژوهش حاضر مستخرج طرح پژوهشی مورد حمایت اداره کل بهزیستی استان چهارمحال و بختیاری است. ملاحظات اخلاقی از جمله اصول رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات هویتی در این پژوهش کامل رعایت شده است.

حمایت مالی: طرح پژوهشی مورد حمایت اداره کل بهزیستی استان چهارمحال و بختیاری است.

تضاد منافع: انجام این پژوهش برای نویسندگان هیچ تضاد منافی به دنبال نداشته است و نتایج آن کاملاً شفاف و بدون سوگیری گزارش شده است.

تشکر و قدردانی: پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند از همه زنانی که در این پژوهش شرکت کردند قدردانی کند. همچنین از خانم دکتر سلیمانی مدیرکل بهزیستی استان چهارمحال و بختیاری، سرکار خانم حیدری و جلالی کارشناسان آن اداره کل کمال سپاسگزاری را می‌کند.

دسترسی به داده‌ها: داده‌هایی که از این مطالعه پشتیبانی می‌کنند به دلیل عمومی نبودن داده‌ها در قابل دسترس نیست. در صورت تقاضا با پست الکترونیکی نویسنده نخست تماس بگیرید.

منابع

آزاده، منصوره اعظم و آرامی، سعیده (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر رفتار در موقعیت‌های متعارض نفع فردی و جمعی در

خانواده. مجله تحلیل اجتماعی نظم و نابرابری اجتماعی، ۴(۷۱)، ۱۴۹-۱۷۲. [لینک]

باغی، وجیهه؛ دالوند، سحر؛ فرج زاده، محمد؛ خاکی، سوره؛ فروغی، شفیق و قشلاق، رضا قانع. (۱۴۰۰). خشونت علیه زنان و عوامل مرتبط با آن: یک مطالعه مقطعی در سقز. فصلنامه پرستاری، مامایی و پیراپزشکی، ۶(۴)، ۳۱-

۲۱. [لینک]

بهرامی، ولی؛ حقی، مصطفی و قربانی، علیرضا (۱۴۰۱). مطالعه داده بنیاد ازدواج زود هنگام دختران شهرستان پل دختر.

فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۱۱(۴)، ۴۷۳-۵۰۸

<https://doi.org/10.22034/scs.2022.162429> [لینک]

چاوشیان، سید محمد حسین و دهقانی، مرضیه. (۱۳۹۸). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر خشونت علیه زنان. دو فصلنامه

علمی-تخصصی معارف علوم اسلامی و علوم انسانی، ۱(۱)، ۸۴-۶۳. [لینک]

- حیدری، حامد؛ کیمیایی، سیدعلی؛ خوبی نژاد، غلامرضا و مشهدی، علی (۱۳۹۸). کشف عوامل مؤثر بر طلاق در ازدواج‌های زود هنگام: یک مطالعه کیفی نظام‌مند. فصلنامه تحقیقات علوم رفتاری، ۱۷ (۲)، ۳۲۳-۳۱۴. [لینک] rbs.17.2.314/۱۰/۵۲۵۴۷
- ساعی، ایرج و نیک نژاد، زهرا (۱۳۸۹). تحلیل جامعه شناختی خشونت علیه زنان. فصلنامه علوم رفتاری، ۲ (۳) ۱۲۲-۹۷. [لینک]
- شکر بیگی، عالیہ (۱۳۹۶). بررسی نابرابری جنسیتی و عوامل مرتبط با آن در بین زنان شهر بوکان و میاندوآب. پژوهشنامه زنان، ۸ (۳)، ۶۷-۴۷. [لینک]
- صادقی، سهیلا؛ آهنگر، اعظم؛ دانش، پروانه و قاضی نژاد، مریم (۱۳۹۲). درک و تصور زنان از قربانی شدن. مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۲ (۳)، ۴۱۲-۳۹۳. [لینک]
- عابدینی، صمد و هاشمی، سید اسماعیل (۱۳۸۶). بررسی مقایسه‌ای ارزش‌های جنسیتی در بین زنان و مردان شهر خلخال. فصلنامه علمی و پژوهشی علوم اجتماعی، ۴ (۱۹)، ۸۳-۱۱۱. [لینک]
- علی وردی نیا، اکبر؛ ریاحی، محمد اسماعیل و اسفندیاری، فاطمه (۱۳۸۹). تبیین نگرش دانشجویان دختر نسبت به خشونت علیه زنان: آزمون تجربی دیدگاه یادگیری اجتماعی. مسائل اجتماعی ایران، ۱ (۱)، ۱۰۳-۱۲۸. [لینک] 20.1001.1.24766933.1389.1.7.4.5
- فرهمنند، مهناز؛ دانافر، فاطمه؛ پور ابراهیم آبادی، محبوبه (۱۳۹۹). واکاوری تجارب زناشویی کودک همسری: درم آمیختگی عاطفی-فکری و بی قدرتی. دو فصلنامه پژوهش‌های اجتماعی معاصر، ۹ (۱۷): ۱۴۵-۱۱۵. [لینک] csr.2021.22142.1833/۱۰/۲۲۰۸۴
- کاوۀ فارسانی، ذبیح‌الله؛ رجبی، غلامرضا؛ امان‌اللهی، عباس و خجسته مهر، رضا (۱۳۹۹). تدوین مدل بومی کیفیت زناشویی: پژوهشی کیفی بر اساس نظریه زمینه‌ای. دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۲۱ (۱)، ۶۰-۷۱. [لینک] jsrp.2019.576024.1507/۱۰/۳۰۴۸۶
- محمدی، فائزه و میرزایی، رحمت (۱۳۹۱). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر خشونت علیه زنان (مطالعه شهرستان روانسر). مطالعات اجتماعی ایران، ۶ (۱)، ۱۲۹-۱۰۱. [لینک] 20.1001.1.20083653.1391.6.1.5.7.۱۰۱-۱۲۹
- مهرابی، محبوبه؛ هاشم زهی، نوروز و رونقی، مهناز (۱۴۰۰). گونه‌شناسی ابعاد و شناسایی مدل جامعه‌پذیری جنسیتی زنان در بندرعباس. فصلنامه علمی جامعه‌شناسی سیاسی ایران، ۴ (۱)، ۱۳۷-۱۰۶. [لینک] 10.30510/PSI.2021.239423.1191
- یکه کار، شیرین؛ آقابخش، حبیب و حسینی، سید احمد (۱۳۹۸). زمینه‌های اجتماعی خشونت خانگی علیه زنان. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۸ (۳)، ۵۹-۴۹. [لینک]

References

- Azadeh, M. A., & Arami, S. (2016). The study of factors affecting the interests of individual and collective behavior in conflict situations in the family, with emphasis on women orientations in situations of conflict of economic benefits couples. *Journal of social analysis of social order and inequality*, 4(71), 149-172. (text in Persian) [link].
- Baghi, V., Dalvand, S., Farajzadeh, M., Khaki, S., Foroughi. S., Ghanei Gheshlagh, R. (2021). Violence against women and its related factors: A cross-sectional study in Saghez. *Scientific Journal of Nursing, Midwifery and Paramedical Faculty*, 6 (4), 21-31. (text in Persian) [link]
- bahrami, V., kramolahi, M.H., ghorbani, A.(2023). Grounded theory of early marriage foundation for girls in Poldokhtar city (Case of study: Zivodar

- villages). *A quarterly journal of socio-cultural strategy*, 11(4), 473-508. (text in Persian) [Link]
- Blood, R. o. & Wolfe, D. M. (1960). *Wives: The dynmics of married living*. New York: Free press. [link]
- Bott, S., Guedes, A., Ruiz-Celis, A. P., & Mendoza, J. A. (2019). Intimate partner violence in the Americas: a systematic review and reanalysis of national prevalence estimates. *Revista panamericana de salud publica*, 43, 1-12. doi: 10.26633/RPSP.2019.26. [link]
- Campbell, J. C. (2002). Health consequences of intimate partner violence. *The lancet*, 359(9314), 1331-1336. [link]
- Casique Casique, L., & Furegato, A. R. F. (2006). Violence against women: Theoretical reflections. *Revista latino-americana de enfermagem*, 14, 950-956. DOI: 10.1590/s0104-11692006000600018 [link]
- Chang, D. F., Shen, B.-J., & Takeuchi, D. T. (2009). Prevalence and demographic correlates of intimate partner violence in Asian Americans. *International Journal of Law and Psychiatry*, 32(3), 167-175. doi: 10.1016/j.ijlp.2009.02.004 [link]
- Chavoshiyan, M.H., Dehghani, M. (2019). Investigation of social factors affecting violence against women. *Two scientific-specialist quarterly journals of Islamic and humanities education*, 1(1), 63-84. (text in Persian) [Link]
- Chhabra, M., Fiore, L. B., & Pérez-Villanueva, S. (2020). Violence against women: representations, interpretations, and education. *Violence against women*, 26(14), 1743-1750. doi: 10.1177/1077801220942848. [link]
- Dillon, G., Hussain, R., Loxton, D., & Rahman, S. (2013). Mental and physical health and intimate partner violence against women: A review of the literature. *International journal of family medicine*, 2013. doi: 10.1155/2013/313909 [link]
- Dobash, R., Dobash, R., Cavanagh, K., & Lewis, R. (1995). Evaluating programmes for violent men: Can violent men change. *Gender and Crime. University of Wales Press, Cardiff*. [link]
- Ellsberg, M., Arango, D. J., Morton, M., Gennari, F., Kiplesund, S., Contreras, M., & Watts, C. (2015). Prevention of violence against women and girls: what does the evidence say? *The Lancet*, 385(9977), 1555-1566. doi: 10.1016/S0140-6736(14)61703-7. [link]
- Farhamand, M., Danafar, F., & Pourabrahim Abadi, M. (2019). Analyzing the marital experiences of children in marriage: emotional-intellectual entanglement and powerlessness. *Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 9(17), 115-145. (text in Persian) [Link]
- Fontes, L. A., & McCloskey, K. A. (2011). Cultural issues in violence against women. *Sourcebook on violence against women*, 151-168. [link]
- Fulu, E., & Miedema, S. (2015). Violence against women: globalizing the integrated ecological model. *Violence against women*, 21(12), 1431-1455. https://doi.org/10.1177/1077801215596244 [link]
- García-Moreno, C., Zimmerman, C., Morris-Gehring, A., Heise, L., Amin, A., Abrahams, N., . . . Watts, C. (2015). Addressing violence against women: a call to action. *The Lancet*, 385(9978), 1685-1695. doi: 10.1016/S0140-6736(14)61830-4. [link]

- Garg, S., & Singh, R. (2013). Gender-violence and health care: How health system can step in. *Indian journal of public health*, 57(1), 4. doi: 10.4103/0019-557X.111355. [link]
- Gebrewahd, G. T., Gebremeskel, G. G., & Tadesse, D. B. (2020). Intimate partner violence against reproductive age women during COVID-19 pandemic in northern Ethiopia 2020: a community-based cross-sectional study. *Reproductive health*, 17(1), 1-8. doi: 10.1186/s12978-020-01002-w. [link]
- Gram, L., Chakraborty, P., Daruwalla, N., & Osrin, D. (2021). Social and psychological readiness to take collective action against violence against women: a mixed methods study of informal settlements in Mumbai, India. *Violence against women*, 27(15-16), 3176-3196. doi: 10.1177/1077801220971360. [link]
- Hamadani, J. D., Hasan, M. I., Baldi, A. J., Hossain, S. J., Shiraji, S., Bhuiyan, M. S. A., . . . Tipu, S. M. U. (2020). Immediate impact of stay-at-home orders to control COVID-19 transmission on socioeconomic conditions, food insecurity, mental health, and intimate partner violence in Bangladeshi women and their families: an interrupted time series. *The Lancet Global Health*, 8(11), e1380-e1389. DOI:10.1016/S2214-109X(20)30366-1 [link]
- Hamby, S. (2017). On defining violence, and why it matters. *Psychology of Violence*, 7(2), 167–180 DOI:10.1037/vio0000117. link]
- Hashemi, E., & Abedini, S. (2008). A comparative study of gender values among men and women in Khalkhal city. *Journal of Socio - Cultural Changes*, 14(19), 83-111. (text in Persian) [Link]
- Heidari, H., Kimiaei, S. A., Khoyinejad, G., Mashhadi, A. (2019). Discovering the Factors Affecting Divorce in Early Marriages: A Systematic Qualitative Study. *Journal of Research in Behavioural Sciences*, 17 (2), 314-323. (text in Persian) [Link]
- Hill, A., Pallitto, C., McCleary-Sills, J., & Garcia-Moreno, C. (2016). A systematic review and meta-analysis of intimate partner violence during pregnancy and selected birth outcomes. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 133(3), 269-276. doi: 10.1016/j.ijgo.2015.10.023. [link]
- Islam, M. M., Jahan, N., & Hossain, M. D. (2018). Violence against women and mental disorder: A qualitative study in Bangladesh. *Tropical medicine and health*, 46(1), 1-12. doi: 10.1186/s41182-018-0085-x. eCollection 2018. [link]
- Jewkes, R. (2002). Intimate partner violence: causes and prevention. *The lancet*, 359(9315), 1423-1429. doi: 10.1016/S0140-6736(02)08357-5. [link]
- Jewkes, R., Levin, J., & Penn-Kekana, L. (2002). Risk factors for domestic violence: findings from a South African cross-sectional study. *Social science & medicine*, 55(9), 1603-1617. doi: 10.1016/s0277-9536(01)00294-5. [link]
- Kamath, A., Yadav, A., Baghel, J., & Mundle, S. (2022). Locked down: experiences of domestic violence in central India. *Global Health: Science and Practice*, 10(4). doi: 10.9745/GHSP-D-21-00630.[link]
- Kane, E. W. (1998). Men's and women beliefs about gender inequality family ties. dependence and agreement. *sociological form*, 13(4), 611-637.[link]

- Kasturirangan, A., Krishnan, S., & Riger, S. (2004). The impact of culture and minority status on women's experience of domestic violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 5(4), 318-332. doi: 10.1177/1524838004269487. [link]
- Kaveh Farsani, Z., Rajabi, G., Amanullahi, A., & Khojste Mehr, R. (2020). Development of a native model of marital quality: a qualitative research based on grounded theory. *Knowledge and research in applied psychology*, 7 (21), 60- 71. (text in Persian) [Link]
- Krahé, B. (2018). Violence against women. *Current opinion in psychology*, 19, 6-10. doi: 10.1016/j.copsy.2017.03.017. [link]
- Krishnan, S., Rocca, C. H., Hubbard, A. E., Subbiah, K., Edmeades, J., & Padian, N. S. (2010). Do changes in spousal employment status lead to domestic violence? Insights from a prospective study in Bangalore, India. *Social science & medicine*, 70(1), 136-143. doi: 10.1016/j.socscimed.2009.09.026 [link]
- Marcus, R., & Harper, C. (2014). Gender justice and social norms-processes of change for adolescent girls. *London: Overseas Development Institute*. [link]
- Mehrabi, M., Hashem Zahi, N., & Ronagi, M. (). Typology of dimensions and identification of gender socialization model of women in Bandar Abbas. *The Iranian Political Sociology Association*, 4(1), 106-137. (text in Persian) [Link]
- Miller, K. E., & Rasmussen, A. (2010). War exposure, daily stressors, and mental health in conflict and post-conflict settings: bridging the divide between trauma-focused and psychosocial frameworks. *Social science & medicine*, 70(1), 7-16. doi: 10.1016/j.socscimed.2009.09.029 [link]
- Mohammadi, F., & Mirzaei, R. (2011). Investigating social factors affecting violence against women (Ravansar city study). *Iranian Journal of Social Studies*, 6 (1), 101-129. (text in Persian) [Link]
- Moreira, D. N., & da Costa, M. P. (2020). The impact of the Covid-19 pandemic in the precipitation of intimate partner violence. *International journal of law and psychiatry*, 71, 101606. doi: 10.1016/j.ijlp.2020.101606. [link]
- Sadeghi, S., Ahangar Solehboni, A., Danesh, P., & Ghazinejad, M. (2014). Women's perception of victimization (Qualitative Research in Tehran). *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 2(3), 393-412. (text in Persian) [Link]
- Saiearasi, E., & Niknezhad, Z. (2019). Sociological analysis of violence against women. *Quarterly Journal of Behavioral Sciences*, 2(3), 97-122. (text in Persian) [Link]
- Samuels, F., Jones, N., & Gupta, T. (2017). *Tackling intimate partner violence in South Asia*. Retrieved from [link]
- Sánchez, O. R., Vale, D. B., Rodrigues, L., & Surita, F. G. (2020). Violence against women during the COVID-19 pandemic: An integrative review. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 151(2), 180-187. doi: 10.1002/ijgo.13365. [link]
- Shekarbeigi, A. (2017). Gender inequality and its related factors among the women citizens of Boukan and Miandoab. *Women Studies*, 8(21), 47-67. (text in Persian) [Link]
- Silva, A. F. d., Estrela, F. M., Soares, C. F. S., Magalhães, J. R. F. d., Lima, N. S., Morais, A. C., . . . Lima, V. L. d. A. (2020). Marital violence precipitating/intensifying elements during the Covid-19 pandemic. *Ciencia*

- & *saude coletiva*, 25, 3475-3480. doi: 10.1590/1413-81232020259.16132020 [link]
- Thapa-Oli, S., Dulal, H. B., & Baba, Y. (2009). A preliminary study of intimate partner violence among Nepali women in the United States. *Violence Against Women*, 15(2), 206-223. doi: 10.1177/1077801208329389. [link]
- Verdina, A.A., Mohammad Ismail Riahi, M. I., & Esfandiari, F (2009). Explaining the attitudes of female students towards violence against women: an empirical test of the social learning perspective. *Iran's social issues*, 1 (7), 103- (text in Persian) [Link]
- Yekekar, S., Aghabakhshi, H., & Hosseini, S. A. (2019). Social Themes of domestic violence against women. *Quarterly journal of social work*, 8(3), 49-59. (text in Persian) [Link]
- Yllo, K. (2001). What Causes Men's Violence against Women? *American Anthropologist*, 103(2), 574.[link]

© 2025 Alzahra University, Tehran, Iran. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0 license) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی